

Gledališka kritika

Roko v ogenj za Nino in Polino

Anton Pavlovič Čehov: Utva; režija **Janez Pipan**,
SLG Celje

ZDENKO KODRIČ

Pri uprizoritvah iger ruskega dramatika Antona Pavloviča Čehova je še zmeraj zaznati, da ga teatri uprizarjajo kot kako učno uro v zaprašeni učilnici prastare gledališke šole, po drugi strani pa so Čehovove igre instrumentarij za režijske vaje v kakem sodobnem gledališkem inkubatorju. Navzlic dramatikovi odličnosti je Čehovovih iger na slovenskih odrih preveč! SLG Celje ga je, na primer, igralo lani, igra ga letos, nemara spet prihodnje leto.

Zdaj v Celju igrajo Utvo, ki jo je Anton Pavlovič napisal leta 1895. Celjska predstava je drugačna od prejšnjih. Režiser **Janez Pipan** in dramaturginja **Tina Kosi** sta se odločila za necenzurirano verzijo Utve, kar pomeni, da take uprizoritve doslej še ni bilo. Prav zavoljo tega dejstva je bilo čakanje na premiero dokaj napeto. Po ogledu premiere so se pričakovanja bolj ali manj uresničila: Pipan je igralski korpus vehementno vodil od uvodnega do zadnjega prizora, igralci so gladko izpolnili naloge, tudi mojstri za glasbo, luč, scenografijo in kostumografijo so bili na ravni gledališkega dogodka in režijskega konteksta. To pa ne pomeni, da je nova Utva povsem navdušujoča in uravnotežena. Kot celota, kot mehanična tvarina, uokvirjena v besedo, sceno in kostumografijo, dobro funkcionira. Negotova pa je, ko se spogleduje z novotarijo oziroma z režijo igre v igri. Kot da bi se v teh trenutkih ustavil stroj, ki je pred tem dobro poganjal zobnike in jermenice. Kot da bi v žile lezel arteriolitis. Četudi je očarljiva **Nina Rakovec** v vlogi Nine Mihajlovne Zarečne dvojno vlogo odigrala

vrhunsko in skladno z vsebino ponotranjene igre, je model o sodobni umetnosti ostal nedorečen. Tudi pomoč sicer izvrstnega **Aljoše Koltaka**, ki je igral pisatelja in režiserja Konstantina Gavriloviča Trepljeva, ni povsem učinkovala. In prav prizori, v katerih se Trepljev pojavlja v vlogi režiserja, obvisijo v zraku, nemara celo v vakuumu. Vsi drugi odrski dogodki, za katere bi človek mislil, da so manj pomembni in za Utvo neponotranjeni, so subtilni, natančni, sugestivni in povezovalni. Zazdi se, kot da je režiser pred novo vsebino in dramaturgijo igre v igri pokleknil in ponujeno novo gledališko formo preveč poenostavil, vlogo "drugega" režiserja, ki je s svojimi pogledi na teater silno napreden, samosvoj, originalen in superioren, pa zminimiziral oziroma potrpil.

Pipanova strategija režije se je zaradi igre v igri pravzaprav razjasnila na nepričakovani strani: Polina Andrejevna, Ilja Afanasjevič Šamrajev, Jakov in Kuhar so dobili take mizanscenske poudarke, da so igro vodili, tu in tam vzeli v svoje roke in opozarjali na aktualnosti, ki se občinstvu dogajajo zunaj teatra. Glavne protagoniste so vlekli za nos, jih zasmehovali in zapeljevali. Polina Andrejevna, gospodinja, h kateri se zatečejo umetniki – odlično jo igra **Jagoda** – pa jih celo totalno ignorira, zapostavlja in podcenjuje. Ta režiserjev delikaten nastavek lahko razumemo kot odliko in originalnost, lahko pa tudi kot pomoto in zavajanje. Kakorkoli že – Pipanova Utva je polna globoko premišljenega razpoloženja, izostrenega dialoga, strastnih ljubezenskih razmerij, frustracij, strahov in izjemno

Odlična Nina Rakovec v vlogi Nine Mihajlovne Zarečne (Arhiv SLG Celje)

uigranih pasusov, v katerih se zelo izkažejo **Lučka Počkaj**, **Bojan Umek**, **Pia Zemljič**, **Branko Završan**, **Renato Jenček**, **Vojko Belšak**, **Igor Žužek**, **Miro Podjed** in **Damjan M. Trbovc**.

Utvo sestavlja še ena strategija: scenografska, njen avtor je **Marko Japelj**. Ta je polna simbolov, ilustracij, geometrijskih likov, barv, sten, slik, knjig, kozarcev in drugih rekvizitov. Ne, ne, scena ni prenatrana, nasprotno, v prazen prostor vdirajo reči, ki preveč skrivajo pomen: na mejnem kamnu, na katerem nastopi Nina Mihajlovna, je črka lambda, ki ima več pomenov, od znaka za istospolnost do matematičnega znaka; miniaturni električni drogovci predstavljajo prenašalce toka ali križe na pokopališču, svetilke in dež, ki ...

Včasih kritično občinstvo reče, da se bo predstava po več ponovitvah prijela, izoblikovala, da bo stekla, se izdelala itd. Celjska Utva se ne bo. Kar ima, ima. In to je za gledalca (in Čehova) čisto dovolj.